

ERP 2023. gada pārskats. Glosārijs

Termins	Paskaidrojums
ABAC	Komisijas grāmatvedības sistēma tās budžeta darbību pārvaldībai.
Acquis	Visu ES tiesību aktu kopums, kas ietver tiesību aktus, tiesu lēmumus un citus juridiskus aktus.
Agrovides un klimata saistības	Ikvienu prakse no brīvprātīgu pasākumu kopuma, kas sniedzas tālāk par parastām vides prasībām un dod iespēju lauksaimniekiem saņemt maksājumu no ES budžeta.
Aizjūras zemes un teritorijas (AZT)	Valstis un teritorijas, kas nav daļa no ES, bet ir konstitucionāli saistītas ar trim tās dalībvalstīm (Dāniju, Franciju un Nīderlandi).
Aizsargājama jūras teritorija	Ar likumu vai citiem līdzekļiem noteikta jūras teritorija ar mērķi aizsargāt un saglabāt bioloģisko daudzveidību, dabas resursus un kultūras mantojuma vietas.
Apguve	ES finansējums, ko dalībvalsts saņem, tiklīdz ir izpildīti maksājuma nosacījumi.
Aplēstais kļūdu līmenis	Statistiska datu kopas kļūdu līmeņa aplēse, kuras pamatā ir reprezentatīvas darījumu izlases pārbaude.
Apliecinājums	Pieeja, kas izmantota, sniedzot revīzijas pārlicību par finanšu informāciju, citiem datiem vai konkrētiem revidējamās vienības sagatavotiem apgalvojumiem.
Apliecinājums par finanšu pārskatiem (CFS)	Dokuments, kas apliecina atbalsta saņēmēju maksājuma pieprasījumos deklarēto izmaksu attiecināmību.
Apliecinājumu pakete	Dokumentu kopums, ko dalībvalsts iesniedz Komisijai par ESI fondiem un kas ietver gada pārskatus, kopsavilkumu, kontroles ziņojumu, pārvaldības deklarāciju un revīzijas atzinumu.

Termins	Paskaidrojums
Apropriācija	Summa, kas budžetā rezervēta konkrētam mērķim. ES budžets ietver saistību un maksājumu apropriācijas.
“Apvārsnis Eiropa”	ES pētniecības un inovācijas programma 2021.–2027. gada periodam.
“Apvārsnis 2020”	ES pētniecības un inovācijas pamatprogramma 2014.–2020. gada periodam.
Arachne datubāze	Datizraces rīks, ko izstrādājusi Komisija, lai atbalstītu vadošās iestādes ESI fondu administrēšanā un pārvaldībā.
Atbalsta maksimālā intensitāte	Kopējā atbalsta summa, ko var maksāt kādā noteiktā finansēšanas jomā un ko izsaka kā procentuālu daļu no attiecināmajām izmaksām. Katrai programmai atbalsta maksimālā intensitāte ir atšķirīga un ir atkarīga no tādiem faktoriem kā ģeogrāfiskais izvietojums.
Atbalsta saņēmējs	Fiziska vai juridiska persona, kas saņem dotāciju vai aizdevumu no ES budžeta, lai īstenotu projektu vai programmu.
Atbalsts bezdarba riska mazināšanai ārkārtas situācijā (<i>SURE</i>)	ES aizdevumu shēma, ar kuru atbalsta darba vietu saglabāšanas pasākumus, lai mazinātu bezdarbu un ienākumu zudumu Covid-19 pandēmijas dēļ.
Atbilstības revīzija	Revīzija, kuras mērķis, vācot pierādījumus, ir noskaidrot, vai darbība atbilst piemērojamajiem noteikumiem un regulējumam, kā arī līgumu vai nolīgumu noteikumiem.
Atbilstīguma noskaidrošana	Process, kurā Komisija revidē, vai dalībvalsts ir pareizi izmantojusi tās rīcībā esošos līdzekļus un vai ir efektīvi darbojušās dalībvalstī ieviestās pārvaldības un kontroles sistēmas.

Termins	Paskaidrojums
Atgūstamais PVN	PVN, ko nodokļa maksātājs var atskaitīt no nodokļu iestādei maksājama PVN, jo tas jau ir samaksājis šo summu, iepērkot preces un pakalpojumus.
Atlase pēc naudas vienības principa (<i>MUS</i>)	Statistiska izlases veidošanas metode, saskaņā ar kuru konkrēta darījuma atlasīšanas iespēja ir proporcionāla darījuma lielumam.
Atlikušo kļūdu īpatsvars / atlikušā riska īpatsvars / kopējais atlikušo kļūdu īpatsvars (<i>RER/RRR/RTER</i>)	Datu kopas proporcionāla daļa, kas nav uzskatāma par pareizu pēc tam, kad ņemta vērā visu kontroles procedūru, līdzekļu atgūšanas un korekciju ietekme.
Atruna	Nepilnība, uz kuru ģenerāldirektors vērš uzmanību gada darbības pārskatā iekļautajā ticamības deklarācijā.
Atsaistītais (ienākumu) atbalsts	Tādi ES maksājumi lauksaimniekiem, kas nav saistīti ar noteiktu produktu ražošanu.
Atskaites punkts	Kvantitatīvs novērtējums dalībvalsts atveseļošanas un noturības plānā par tās progresu virzībā uz kādas reformas pabeigšanu vai investīciju.
Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM)	ES finansiālā atbalsta mehānisms Covid-19 pandēmijas ekonomiskās un sociālās ietekmes mazināšanai un atveseļošanas stimulēšanai, kā arī zaļākas un digitālākas nākotnes izaicinājuma risināšanai.
Ārējā darbība	ES darbības, ar kurām sniedz palīdzību trešām valstīm un attīstīta attiecības (tostarp izmantojot daudzpusējus nolīgumus) ar tām, kā arī ar reģionālām vai pasaules mēroga organizācijām.
Ārējā robeža	Robeža starp ES dalībvalsti un trešo valsti, tostarp lidostas un jūras, ezeru vai upju ostas.
Ārkārtas atbalsta instruments (<i>ESI</i>)	Finanšu instruments, ko tieši pārvalda Komisija un ko smagas krīzes vai katastrofas gadījumā izmanto atbalsta sniegšanai Eiropas Savienībā.

Termins	Paskaidrojums
Biškopība	Biškopības zinātne un prakse.
<i>Brexit</i> korekcijas rezerve	Fonds, kas izveidots, lai palīdzētu dalībvalstīm, reģioniem un nozarēm, kuras Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES skar visvairāk, tikt galā ar tās negatīvajām sekām.
Budžeta atbalsts	ES atbalsta tiešs pārskaitījums uz partnervalsts kasi, ja ir ievēroti izvirzītie nosacījumi.
Budžeta garantija	Aņņemšanās izmantot ES budžetu, lai kompensētu jebkādu zaudējumu, kas radušies, ja saņēmējs nepilda savas saistības attiecībā uz aizdevumu vai kapitāla ieguldījumu.
Budžeta grozījuma projekts	Komisijas priekšlikums grozīt ES budžetu tā izpildes gaitā.
Budžeta izpildes apstiprināšana	Eiropas Parlamenta katru gadu pieņemts lēmums, ar kuru tiek galīgi apstiprināta Komisijas veiktā budžeta izpilde.
Budžeta lēmējinstādes	Ar šo terminu apzīmē Eiropas Parlamentu un Eiropas Savienības Padomi tad, kad tās īsteno lēmumu pieņemšanas pilnvaras saistībā ar ES budžeta jautājumiem.
Budžeta saistības	Budžetā īpaši rezervēta summa, kas paredzēta konkrētam izdevumu postenim, piemēram, konkrētam līgumam vai dotācijas nolīgumam. Budžeta saistībām ir nepieciešama attiecīga saistību apropriācija.
Būtiskuma sliekšnis	Līmenis, virs kura revidētajā datu kopā vai finanšu pārskatu kopā atklātās kļūdas tiek uzskatītas par tādām, kas ietekmē precizitāti un ticamību.
Dalītā pārvaldība	ES budžeta izpildes metode, saskaņā ar kuru – pretēji tiešas pārvaldības metodei – Komisija deleģē izpildes uzdevumus dalībvalstīm, vienlaikus saglabājot galīgo atbildību.

Termins	Paskaidrojums
Darbības programma (DP)	Satvars ES finansētu darbību īstenošanai saskaņā ar prioritātēm un mērķiem, kas noteikti partnerības nolīgumā starp Komisiju un attiecīgo dalībvalsti.
Darījums	Operācija, kas reģistrēta ES pārskatos, piemēram, veiktais maksājums vai saņemtie ieņēmumi.
Daudz gadu finanšu shēma (DFS)	ES izdevumu plāns, kurā ir noteiktas prioritātes (pamatojoties uz politikas mērķiem) un maksimālie apjomi septiņās galvenajās kategorijās, parasti septiņu gadu posmam. DFS nosaka struktūru, kuras ietvaros tiek veidots ES gada budžets, ierobežojot katras kategorijas izdevumu apmēru.
Daudzkāršojoša ietekme	Rodas tad, ja konkrētas izmaiņas konkrētā ieguldījumā, piemēram, ES investīcijās vai garantijās, izraisa lielākas izmaiņas iznākumā, piemēram, kopējās investīcijās.
<i>De minimis</i> valsts atbalsts	Valsts atbalsta apmērs, līdz kuram nav vajadzīgs Komisijas apstiprinājums.
Decentralizēta aģentūra	Neatkarīga ES struktūra, kas izveidota uz nenoteiktu laiku kā ekspertīzes centrs, lai veiktu uzdevumus, kuri veicina ES politikas izstrādi un īstenošanu.
Deflators	Statistikas rīks, kuru izmanto vēsturisko cenu korigēšanai, ņemot vērā vēlāku inflāciju nolūkā salīdzināt cenas laika gaitā.
Delegēšanas nolīgums	Nolīgums, kas konkrētās politikas jomās noslēgts ar fiziskām vai juridiskām personām par ES līdzekļu izlietošanu netiešā pārvaldībā.
Delegētā regula	Juridiski saistošs akts, kuru Komisija izmanto, lai papildinātu vai grozītu nebūtiskas ES tiesību aktu daļas, piemēram, sniedzot sīku informāciju par īstenošanas pasākumiem.

Termins	Paskaidrojums
Dienestu darba dokuments (<i>SWD</i>)	Nesaistošs Komisijas dokuments, kas sagatavots apspriešanai vai nu iekšēji, vai ārpus iestādes.
Dotācija	ES budžeta atbalsts par izmaksām, kas atbalsta saņēmējam radušās saistībā ar attiecināmu projektu vai programmu. Šis atbalsts parasti nav jāatmaksā.
Džini koeficients	Nevienlīdzības pakāpes mērs statistikas datu kopā, piemēram, cik lielā mērā valsts bagātības vai ienākumu sadalījums atšķiras no pilnīgi vienāda sadalījuma.
E-dotācijas	Komisijas tiešsaistes platforma ES pētniecības dotāciju pārvaldībai visā to dzīves ciklā.
Efektivitāte	Tas ir apmērs, kādā ar veiktajiem pasākumiem ir sasniegti izvirzītie mērķi.
EIB ārējo aizdevumu pilnvaras	ES ir piešķīrusi EIB pilnvaras iesaistīties finansēšanas darījumos partnervalstīs ar garantiju no ES budžeta.
EIB grupa	Eiropas Investīciju banka un Eiropas Investīciju fonds.
Eiropas atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām (<i>FEAD</i>)	ES fonds, no kura atbalsta dalībvalstu darbības, ar ko nodrošina pārtiku un citu materiālo palīdzību visnabadzīgākajiem sabiedrības locekļiem.
Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonds darbu zaudējušiem darba ņēmējiem (<i>EGF</i>)	Fonds, kas izveidots, lai atbalstītu darba ņēmējus, kuri atlaisti no darba, un pašnodarbinātas personas, kuru darbība ir beigusies, jo ir notikušas ilgtermiņa izmaiņas pasaules tirdzniecības modeļos.
Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments (<i>EISI</i>)	ES instruments, no kura tiek sniegts finansiāls atbalsts ilgtspējīgas un savstarpēji saistītas infrastruktūras izveidei enerģētikas, transporta un informācijas un komunikācijas tehnoloģijas nozarēs.
Eiropas Investīciju fonds (<i>EIF</i>)	Specializēts riska finansējuma sniedzējs maziem un vidējiem uzņēmumiem visā Eiropā. Daļa no EIB grupas.

Termins	Paskaidrojums
Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF)	ES fonds, ar kuru tiek sniegts atbalsts zvejniekiem pārejā uz ilgtspējīgu zveju un piekrastes iedzīvotājiem – to saimniecību dažādošanā.
Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra (CINEA)	Izpildaģentūra, kas pārvalda dažādus ES projektus un programmas klimata, infrastruktūras un vides jomā.
Eiropas komunikāciju tīkls (TEN)	Pārrobežu transporta, enerģētikas vai telekomunikāciju infrastruktūras tīkls, kas izveidots, lai atbalstītu un uzlabotu ES vienotā tirgus darbību, atvieglojot personu brīvu pārvietošanos un preču un pakalpojumu brīvu apriti.
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA)	ES fonds, no kura finansē ES ieguldījumu lauku attīstības programmās.
Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF)	ES fonds, no kura finansē tiešos maksājumus lauksaimniekiem un pasākumiem, ar ko regulē vai atbalsta lauksaimniecības tirgus.
Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēma	ES grāmatvedības regulējums, kuru izmanto, lai sistemātiski un detalizēti aprakstītu ekonomiku.
Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF)	ES fonds, kas stiprina ekonomisko un sociālo kohēziju Eiropas Savienībā, finansējot investīcijas, kas mazina reģionu atšķirības.
Eiropas Savienības Patvēruma aģentūra (EUAA)	ES aģentūra, kuras uzdevums ir nodrošināt, ka dalībvalstis pareizi piemēro ES tiesību aktus patvēruma jomā, un atbalstīt dalībvalstis ES kopējo patvēruma noteikumu piemērošanā.
Eiropas Savienības Solidaritātes fonds	Instrumenti, kas palīdz ES dalībvalstīm un pievienotās sarunvalstīm reaģēt uz dabas katastrofām un ārkārtas situācijām sabiedrības veselības jomā.

Termins	Paskaidrojums
Eiropas Sociālais fonds (ESF)	ES fonds, kura uzdevums ir radīt izglītības un nodarbinātības iespējas un uzlabot nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju stāvokli. Aizstāts ar Eiropas Sociālo fondu Plus.
Eiropas Stratēģisko investīciju fonds (ESIF)	Komisijas izveidots atbalsta mehānisms, kurš ir daļa no Investīciju plāna Eiropai un kura mērķis ir mobilizēt privātās investīcijas Eiropas Savienībai stratēģiski svarīgiem projektiem.
Eiropas strukturālie un investīciju fondi (ESI fondi)	Pieci galvenie ES fondi, kuri kopā veicina ekonomikas attīstību visā Eiropas Savienībā 2014.–2020. gada periodā: Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Sociālais fonds, Kohēzijas fonds, Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds.
Eiropas Strukturālo un investīciju fondu koordinācijas komiteja	Komisijas komiteja, kuras pilnvarās ietilpst apspriest strukturālo un investīciju fondu regulu īstenošanu.
Eiropas Veselības un digitālā izpildaģentūra (HaDEA)	Izpildaģentūra, kas pārvalda dažādus ES projektus un programmas veselības un digitalizācijas jomā.
Elastības instruments	Finansējuma avots darbībām, kuras citādi nevar finansēt no budžeta, nepārsniedzot izdevumu maksimālo apjomu.
Elastīga palīdzība teritorijām (FAST-CARE)	Paplašinājums Kohēzijas rīcībai bēgļu atbalstam Eiropā (CARE), kas nodrošina papildu atbalstu un elastību kohēzijas politikas finansēšanā.
"Erasmus+"	ES programma izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta atbalstam Eiropā, galvenokārt sniedzot augstskolu studentiem iespēju studēt un gūt pieredzi ārzemēs.

Termins	Paskaidrojums
ES 13	Tās 13 dalībvalstis, kuras kopš 2004. gada ir pievienojušās Eiropas Savienībai (Bulgārija, Čehijas Republika, Igaunija, Horvātija, Kipra, Latvija, Lietuva, Ungārija, Malta, Polija, Rumānija, Slovēnija un Slovākija).
ES Ārkārtas trasta fonds Āfrikai	ES trasta fonds stabilitātes atbalstam Sāhelas reģionā (tostarp Čadas ezera baseinā), Āfrikas ragā un Ziemeļāfrikā un labākas migrācijas pārvaldības veicināšanai, novēršot tās pamatcēloņus.
ES Nodarbinātības un sociālās inovācijas programma (<i>EaSI</i>)	ES programma, ar kuru atbalstīja stratēģijas “Eiropa 2020” nodarbinātības un sociālās aizsardzības/iekļaušanas mērķus.
ES trasta fonds (ESTF)	ES pārvaldīts fonds, kas apvieno līdzekļus no dažādiem avotiem, lai finansētu starptautisko reakciju uz ārkārtas vai kārtējo krīzi (parasti jaunattīstības valstīs).
<i>eu-LISA</i>	ES aģentūra, kas atbild par lielapjoma vīzu un ceļošanas informācijas sistēmu darbības pārvaldību visā Eiropas Savienībā.
<i>Ex post</i> novērtējums	Neatkarīgs novērtējums par to, kāda ir pabeigta projekta vai programmas efektivitāte, lietderīgums, saskaņotība, nozīmīgums un ES pievienotā vērtība.
Faktiskā procentu likme / efektīvā gada procentu likme	Gada procentu likme, kas aprēķināta salīdzināšanas nolūkā aizdevumam vai finanšu produktam, ja procenti tiek uzkrāti intervālos, kas ir īsāki par gadu (piemēram, reizi ceturksnī vai mēnesī).
Faktiskā uzkrājumu likme	Iespējamo saistību īpatsvars, kas jāsedz no kopējā uzkrājumu fonda.

Termins	Paskaidrojums
Fiksēta summa	Vienkāršotu izmaksu iespējas veids, kad maksājumi tiek veikti pilnā apmērā, nevis pa daļām, piemēram, lai atlīdzinātu darbības attiecināmās izmaksas, ja ir pabeigtas iepriekš noteiktas darbības un/vai sasniegti tiešie rezultāti.
Finansiālā atbalsta instruments muitas kontroles iekārtām	Daļa no Integrētās robežu pārvaldības fonda, no kura atbalsta muitas pārbaudēs izmantoto iekārtu iegādi, uzturēšanu un modernizāciju.
Finanšu instruments / finansēšanas vadības instruments	Finansiāls atbalsts no ES budžeta, kas sniegts pašu kapitāla vai kvazikapitāla investīciju, aizdevumu vai garantiju, vai citu riska dalīšanas instrumentu veidā.
Finanšu korekcija	Pasākums, kura mērķis ir pasargāt budžetu no nepareiziem vai krāpnieciskiem izdevumiem un ar kuru atsauc vai atgūst līdzekļus, lai kompensētu kļūdaini veiktus maksājumus saistībā ar ES atbalstītiem projektiem un programmām.
Finanšu regula	Galvenais noteikumu kopums, kas reglamentē ES budžeta izveidi un izlietošanu, kā arī ar to saistītos procesus, tostarp iekšējo kontroli, ziņojumu sagatavošanu, revīziju un budžeta izpildes apstiprināšanu.
Finanšu starpnieks	Struktūra, kas darbojas kā saikne starp finanšu instrumenta fondu pārvaldnieku un galasaņēmējiem.
Finanšu un administratīvais pamatnolīgums (FAFA)	Nolīgums starp Komisiju un ANO, kas reglamentē to sadarbību saistībā ar Tūkstošgades attīstības mērķiem.
<i>Frontex</i>	ES Robežu un krasta apsardzes aģentūra
Gada darbības pārskats (GDP)	Katra Komisijas ģenerāldirektorāta, ES iestādes un struktūras sagatavots pārskats, kurā ir aprakstīts sniegums attiecībā pret mērķiem un finanšu un personāla resursu izmantojums.

Termins	Paskaidrojums
Gada īstenošanas ziņojums (GĪZ)	Ziņojums, ko katra dalībvalsts ik gadus iesniedz Komisijai, norādot finanšu datus, rādītājus, atskaites punktus un mērķrādītājus katrai ES izdevumu programmai.
Gada kontroles ziņojums (GKZ)	Dokuments, ko sagatavojusi dalībvalsts revīzijas iestāde un kas iesniegts Komisijai kā daļa no šīs valsts ikgadējās apliecinājumu paketes.
Gada pārskata princips	Budžeta princips, saskaņā ar kuru budžetu izveido un izlieto tā finanšu gada laikā, uz kuru tas attiecas.
Gada pārvaldības un snieguma ziņojums	Komisijas ikgadējs ziņojums par ES budžeta pārvaldību un sasniegtajiem rezultātiem, kurā apkopota informācija, kas sniegta Komisijas ģenerāldirektorātu un izpildaģentūru gada darbības pārskatos.
Gada snieguma ziņojums (GSZ)	Ziņojums, ko katra dalībvalsts ik gadus iesniedz Komisijai par tās KLP stratēģiskā plāna izpildi.
Galasaņēmējs / labuma guvējs	Fiziska vai juridiska persona, kas faktiski gūst labumu no ES finansēta pasākuma, kuru ierosina vai veic ES atbalsta saņēmējs.
Galvenais snieguma rādītājs (GSR)	Skaitļos izsakāms rādītājs, kas parāda sniegumu attiecībā pret galvenajiem mērķiem.
Garantija jauniešiem	ES shēma, saskaņā ar kuru jauniešiem, kuri kļūst par bezdarbniekiem vai pārtrauc formālo izglītību, četrus mēnešu laikā piedāvā darba vai profesionālās apmācības iespējas.
Grāmatojumu noskaidrošana	Ikgadējs process, kurā Komisija pēc pārbaūžu veikšanas pieņem īstenošanas struktūru un partneru pieteiktās summas maksāšanai.

Termins	Paskaidrojums
Ģeotelpiskais atbalsta pieteikums (GSAA)	Tiešsaistes rīks, ar kuru var iesniegt pieteikumus platībatkarīgā lauksaimniecības atbalsta saņemšanai.
Ieguldījums	Finanses, cilvēkresursi un materiālie, administratīvie vai normatīvie līdzekļi, ko izmanto projekta vai programmas īstenošanai.
Iekasēšanas rīkojums	Dokuments, ar kuru pieprasa parāda summas samaksu.
Iekšējās drošības fonds (ISF)	ES fonds, no kura atbalsta policijas sadarbību un pasākumus noziedzības novēršanai un apkarošanai.
Iemaksas nolīgums	Nolīgums starp Komisiju un organizāciju, kas īsteno netieši pārvaldītu pasākumu un kas ir apliecinājusi spēju pārvaldīt līdzekļus tādā pašā pienācīgā līmenī kā Komisija.
Iepirkuma sarunu procedūra	Publiskā iepirkuma procedūra, kurā piedalās ierobežots skaits pretendentu un kurā pircējs var pārrunāt līguma noteikumus.
Ierunu procedūra	Procedūra, saskaņā ar kuru Komisija ar pārbaudīto iestādi vai struktūrvienību apspriež Komisijas veikto kontroles pārbaūžu rezultātus, lai pārliecinātos par to pamatotību.
Iespējamās saistības	Maksājuma saistības, kas var rasties atkarībā no kāda nākotnes notikuma iznākuma.
Ietekme	Pabeigta projekta vai programmas ilgtermiņa sociālekonomiskās, vidiskās vai finansiālās ilgtermiņa sekas.
Ietekmes novērtējums	Politikas iniciatīvas vai citas darbības iespējamo (<i>ex ante</i>) vai faktisko (<i>ex post</i>) seku analīze.
Ilggadīgie zālāji	Lauksaimniecības zeme, uz kuras ilgāk nekā piecus gadus pēc kārtas audzē stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus.

Termins	Paskaidrojums
Ilgtspējīga attīstība	Pieeja attīstībai, kurā ņem vērā tādas ilgtermiņa prasības kā rezultātu noturība, vides un dabas resursu saglabāšana un sociālais un ekonomiskais taisnīgums.
Ilgtspējīga zveja	Zvejas prakse, kas nenoplicina zivju krājumus un kas līdz minimumam samazina ietekmi uz vidi.
Ilgtspējīgas attīstības mērķi	17 mērķi , kas noteikti ANO Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam, lai sekmētu visu valstu rīcību jomās, kas ir būtiski svarīgas cilvēcei un planētai.
Individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL)	Priekšmeti, piemēram, sejas maskas, cimdi un acu aizsargi, kas paredzēti, lai aizsargātu to lietotāju no veselības vai drošības apdraudējuma.
Integrēšana	Visi politikas virzieni tiek izstrādāti un īstenoti, sistemātiski ņemot vērā konkrētas prioritātes (piemēram, dzimumu līdztiesību, klimata aizsardzību).
Integrētā administrācijas un kontroles sistēma (IAKS)	ES mehānisms, kuru dalībvalstis izmanto, lai pārvaldītu un pārbaudītu lauksaimniekiem veiktos kopējās lauksaimniecības politikas maksājumus.
Integrētās robežu pārvaldības fonds (IBMF)	ES fonds, kas sniedz atbalstu robežu pārvaldībai un muitas kontroles iekārtām.
Integrēti finanšu un pārskatatbildības ziņojumi (IFAR)	Ziņojumu kopums, ko Komisija sagatavo par ES budžetu un ko katru gadu iesniedz Parlamentam un Padomei budžeta izpildes apstiprināšanas procedūras vajadzībām. Ietver gada pārvaldības un snieguma ziņojumu, ES konsolidētos pārskatus, turpmākos pasākumus saistībā ar budžeta izpildes apstiprināšanu un ES budžeta ilgtermiņa prognozi.
Intervences loģika	Sasaiste starp priekšlikuma mērķiem, plānotajiem ieguldījumiem un darbībām un plānotajiem rezultātiem un ietekmi.

Termins	Paskaidrojums
<i>InvestEU</i>	Mehānisms, kura mērķis ir mobilizēt privātos ieguldījumus Eiropas Savienībai stratēģiski svarīgiem projektiem. Tas 2021. gadā kļuva par ESIF pēcteci.
Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu (<i>CRII</i>)	Pasākumu kopums, kas ļauj elastīgi izmantot Eiropas strukturālos un investīciju fondus, lai reaģētu uz Covid-19 uzliesmojumu.
Izmaksājumu līmenis	Procentos izteikta kopējo līdzekļu daļa, kas no finanšu instrumenta izmaksāta galīgajiem labuma guvējiem.
Izmaksu profils	Maksājumu summas un to laika grafiks.
Izmešana	Nevēlamu zivju izmešana jūrā.
Iznākums	Tas, kas radīts vai sasniegts projektā, piemēram, mācību kursu nodrošināšana vai ceļa izbūve.
Izņēmumu reģistrs	Dokuments, kurā reģistrētas atkāpes no ieviestajiem kontroles mehānismiem un procedūrām, tostarp iemesli un ietekme.
Izpildaģentūra	Organizācija, kuru uz ierobežotu laiku ir izveidojusi un pārvalda Komisija, lai tās vārdā un uz tās atbildību veiktu konkrētus uzdevumus, kas saistīti ar ES programmām vai projektiem.
Izpildes rezerve	Budžeta summa, ko ieskaita Eiropas Strukturālo un investīciju fondu izdevumos, bet ko ietur, līdz noteiktu mērķrādītāju sasniegšanai.
Izspiešana	Ekonomiskā ietekme, kuras dēļ valdības izdevumu pieaugums izraisa privāto ieguldījumu samazināšanos.
Īpašais instruments	Instrumenti, kas ļauj ES mobilizēt papildu līdzekļus, reaģējot uz neparedzētiem notikumiem, piemēram, krīzēm un ārkārtas situācijām.

Termins	Paskaidrojums
Jaunatnes nodarbinātības iniciatīva (JNI)	ES programma, kas atbalsta jauniešus, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu reģionos, kuros jauniešu bezdarba līmenis pārsniedz 25 %.
Jumta programma	Eiropas kaimiņattiecību instrumenta programma, no kuras līdzekļus piešķir vairākām valstīm, kuras atbilst konkrētiem nosacījumiem, papildus to pamata finanšu piešķirumiem.
Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instruments "Eiropa pasaulē" (NDICI-Eiropa pasaulē)	ES programma daudzgadu finanšu shēmas 2021.–2027. gadam ietvaros, kurā apvienoti vairāki ārējās darbības instrumenti.
Kandidātvalsts	Valsts, kuras pieteikumu dalībai Eiropas Savienībā ir oficiāli atzinusi Eiropadome.
Kapitālieguldījums	Uzņēmumā ieguldītā nauda, par kuru pretī iegūst īpašumtiesību daļas un daļu no uzņēmuma peļņas.
Klimata politikas integrēšana	Ar klimatu saistītu apsvērumu iekļaušana visā rīcībpolitikā, instrumentos, programmās un fondos.
KLP stratēģiskais plāns	Dokuments, kuru sagatavojusi ES dalībvalsts saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku laikposmam pēc 2020. gada un kurā izklāstīts, kā tā plāno sasniegt savus mērķus saskaņā ar politikas vispārējiem mērķiem.
Kļūda	Nepareiza aprēķina rezultāts vai pārkāpums, kas rodas, ja nav ievērotas tiesību aktu un līgumu prasības.
Kohēzijas fonds (KF)	ES fonds, kura mērķis ir samazināt ekonomiskās un sociālās atšķirības Eiropas Savienībā, finansējot investīcijas dalībvalstīs, kuru nacionālais kopienākums uz vienu iedzīvotāju ir mazāks par 90 % no ES vidējā līmeņa.

Termins	Paskaidrojums
Kohēzijas rīcība bēgļu atbalstam Eiropā (<i>CARE</i>)	Mehānisms finansējuma ātrai pārdalei, lai dalībvalstis un reģioni varētu sniegt ārkārtas atbalstu cilvēkiem, kuri bēg no kara Ukrainā.
Kohēzijas valsts	ES dalībvalsts, kas ir tiesīga saņemt atbalstu no Kohēzijas fonda.
Konsolidētie pārskati	Visu ES iestāžu, aģentūru un struktūru apkopotie pārskati, kas iestrādāti vienā dokumentā.
Kontroles atskaites punkts	Īpaša prasība, kas attiecas uz dalībvalsts revīzijas un kontroles sistēmām un kas jāizpilda, pirms valsts var saņemt jebkādu ANM finansējumu.
Konverģence	Process, kurā dalībvalstis, kas vēlas ieviest eiro, strādā pie konkrētu ekonomisko un regulatīvo kritēriju izpildes.
Kopēja palīdzība projektu sagatavošanai Eiropas reģionos (<i>JASPERS</i>)	Tehniskās palīdzības partnerība starp Eiropas Komisiju, Eiropas Investīciju banku un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banku, kas sniedz neatkarīgas konsultācijas saņēmējvalstīm par tādu projektu sagatavošanu, kurus paredzēts apsvērt ES līdzfinansējuma saņemšanai.
Kopējais atlikušais risks	Izdevumi, kas joprojām ir nepareizi plānošanas perioda beigās pēc tam, kad ir veikti visi koriģējošie pasākumi.
Kopējais revīzijas dienests (KRD)	Komisijas dienests, kas atbild par ES pētniecības un inovācijas pamatprogrammu finansēto projektu <i>ex post</i> revīziju.
Kopējais uzkrājumu fonds (<i>CPF</i>)	Fonds, no kura sedz iespējamās saistības, kas izriet no finanšu instrumentiem, budžeta garantijām un finansiālās palīdzības.
Kopējā drošības un aizsardzības politika (KDAP)	ES ārpolitikas daļa, kas vērsta uz drošības un aizsardzības spējām.

Termins	Paskaidrojums
Kopējā lauksaimniecības politika (KLP)	ES vienotā lauksaimniecības politika, kas ietver subsīdijas un virkni citu pasākumu, kuri tiek īstenoti, lai garantētu pārtikas nodrošinājumu, panāktu pietiekami augstu dzīves līmeni ES lauksaimniekiem, veicinātu lauku attīstību un aizsargātu vidi.
Kopējā pieļaujamā nozveja	Maksimālais apjoms, ko katru gadu var iegūt no zivju krājuma saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku.
Kopējā zivsaimniecības politika	ES satvars zivju un zvejas pārvaldībai, kurš paredzēts, lai nodrošinātu zivju krājumu ilgtspēju un stabilus ienākumus zvejniecības nozarē.
Kopīgā uzraudzības un novērtēšanas sistēma (KUNS)	Noteikumi un procedūras kopējās lauksaimniecības politikas snieguma novērtēšanai.
Kopīgo noteikumu regula (KNR)	Regula, kas paredz noteikumus, ko piemēro visiem pieciem Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem.
Koprezultāts	Pabeigta projekta vai programmas tūlītējā ietekme, piemēram, mācību kursu dalībnieku uzlabotas iespējas atrast darbu vai labāka piekļuve pēc jauna ceļa izbūves.
Kopuzņēmums (KU)	ES struktūra, kas izveidota kopā ar partneri, lai īstenotu projektu vai darbību pētniecības un tehnoloģiju jomā.
Koriģētspēja	Komisijas izmantots pasākums, ar kuru tā aplēš nākotnes korekciju apmēru.
Kotonū nolīgums	Līgums starp ES, tās dalībvalstīm un Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstīm, ar kuru veicina ekonomisko, sociālo un kultūras attīstību, mieru un drošību, kā arī stabilu un demokrātisku politisko vidi.
Krāpšana	Apzināta un nelikumīga maldināšana, lai gūtu materiālu labumu, atņemot citai pusei īpašumu vai naudu.

Termins	Paskaidrojums
Kredītrīkotājs	Persona, kas atbild par konkrētās ES struktūras ieņēmumu un izdevumu izpildi.
Kupona maksājums	Procentu maksājums, kas saskaņā ar līgumu maksājams par obligāciju vai citu parāda instrumentu.
Labs vides stāvoklis	Augsts standarts attiecībā uz jūru un okeānu veselību, biodaudzveidību, produktivitāti un ilgtermiņa stabilitāti.
Lauksaimniecības faktoru ienākums	Ienākumi no lauksaimniecības, kas sadalīti pēc tās sastāvdaļām (zeme, darbaspēks un kapitāls).
Lauku attīstības programma (LAP)	Valsts vai reģiona daudzgadu mērķu un darbību kopums, ko apstiprinājusi Komisija, ES lauku attīstības politikas īstenošanai.
Lēmums par aizjūras asociāciju	Lēmums, ar ko izveido partnerību starp ES un tās aizjūras zemēm un teritorijām, lai atbalstītu to ilgtspējīgu attīstību un veicinātu ES vērtības un standartus.
Liels projekts	ES finansēts projekts, kura kopējās attiecināmās izmaksas pārsniedz 50 miljonus EUR tādās nozarēs kā transports, vides aizsardzība un enerģētika.
Lietderība	Labākā attiecība starp izmantotajiem resursiem, veiktajiem pasākumiem un mērķu sasniegšanu.
<i>LIFE</i>	Finanšu instruments, ar ko atbalsta ES vides un klimata politikas īstenošanu, līdzfinansējot projektus dalībvalstīs.
Līdzsvarojošie pašu resursi	Papildu ieņēmumu avots, ar kuru līdzsvaro ES budžeta ieņēmumus un izdevumus.
Maģistrantūras studiju aizdevuma garantiju mehānisms "Erasmus+"	Iniciatīva, ko Eiropas Komisijas vārdā īsteno Eiropas Investīciju fonds un kas garantē aizdevumus pēcdiploma studijām ārvalstīs, atvieglojot studentiem finansējuma saņemšanu.

Termins	Paskaidrojums
Makrofinansālā palīdzība (MFP)	Finansiālā atbalsta veids, ko ES sniedz partnervalstīm, kuras saskaras ar maksājumu bilances vai budžeta grūtībām.
Maksājumtiesības	Aktīvam lauksaimniekam piešķirtas nododamas tiesības saņemt ES atbalstu, ja tās deklarē kopā ar attiecināmu lauksaimniecības zemi.
Maksājumu aģentūra (MA)	Dalībvalsts iecelta struktūra, kuras uzdevums ir administrēt ES lauksaimniecības izdevumus.
Maksājumu apropriācija	Summa, kas pieejama maksājuma veikšanai, tiklīdz ir izpildīti attiecīgie nosacījumi.
Manevrēšanas telpa	Starpība starp pašu resursiem, kas vajadzīgi, lai finansētu ES budžetu, un pašu resursu maksimālo apjomu, kas ir lielāka summa, līdz kurai Komisija ir tiesīga pieprasīt līdzekļus no dalībvalstīm, lai izpildītu papildu saistības, piemēram, tās, kas izriet no ES parāda.
Mazie un vidējie uzņēmumi (MVU)	Lieluma definīcija, ko attiecina uz uzņēmumiem un citām organizācijām atkarībā no tajos nodarbināto darbinieku skaita un noteiktiem finanšu kritērijiem. Mazi uzņēmumi ir tādi, kuros strādā mazāk par 50 darbiniekiem un kopējais apgrozījums vai bilance nepārsniedz 10 miljonus EUR. Vidēji uzņēmumi ir tādi, kuros strādā mazāk par 250 darbiniekiem un kopējais apgrozījums nepārsniedz 50 miljonus EUR vai kopējā bilance nepārsniedz 43 miljonus EUR.
Metadati	Dati, kas definē un apraksta citus datus.
Mērenas vai jaunas inovācijas valstis (MEIC)	Klasifikāciju izmanto attiecībā uz dalībvalstīm, kurām Eiropas inovācijas rezultātu pārskatā rādītājs ir 70–100 % (mērena inovācijas valsts) vai mazāk par 70 % (jauna inovācijas valsts) no ES vidējā rādītāja.

Termins	Paskaidrojums
Mērķrādītājs	Kvantitatīvs novērtējums dalībvalsts atveseļošanas un noturības plānā par tās progresu virzībā uz konkrētas reformas pabeigšanu vai investīciju.
Mērķsadarbība	Mehānisms, kuru izmanto spēju veidošanai kādā īpašā jomā un ar kuru struktūra partnervalstī saņem atbalstu no sadarbības partnera ES dalībvalstī.
Mobilitāte mācību nolūkos	Studijas vai mācības citā valstī.
Monitorējošas pārbaudes	Satelītdatu izmantošana, lai regulāri novērotu lauksaimniecisko darbību un konstatētu gadījumus, kad lauksaimnieki, iespējams, neievēro tiešo maksājumu shēmas noteikumus.
Muitas iztrūkums	Starpība starp ievaduitas nodokli, ko bija paredzēts iekasēt par ekonomiku kopumā, un faktiski iekasēto summu.
MVU iniciatīva	Kopīgs Komisijas un Eiropas Investīciju fonda finanšu instruments, kura mērķis ir atvieglot mazo un vidējo uzņēmumu piekļuvi finansējumam.
Nacionālais atveseļošanas un noturības plāns (NRRP)	Dokuments, kurā izklāstītas dalībvalsts paredzētās reformas un ieguldījumi saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu.
Nacionālais kopienākums (NKI)	Valsts turības standarta mērījums, kurā ņem vērā iekšzemē un ārvalstīs gūtus ienākumus.
Neatklāšanas risks	Risks, ka revīzijas pārbaudē netiks atklāta kļūda vai nepilnība.
<i>NEET</i>	Persona, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu.
Neizpildītās saistības	Kopējās uzņemtās saistības, kas vēl nav pārvērstas maksājumos.

Termins	Paskaidrojums
Netieša pārvaldība	ES budžeta izpildes metode, saskaņā ar kuru Komisija uztic budžeta izpildes uzdevumus citām struktūrām, tostarp trešām valstīm un starptautiskajām organizācijām.
Netiešās izmaksas	Izdevumi, kas atbalsta saņēmējam radušies un kas nav tieši saistīti ar kādu ES projektu vai darbību, piemēram, pieskaitāmās izmaksas vai citas administratīvās izmaksas.
<i>NextGenerationEU (NGEU)</i>	Finansējuma pakete ar mērķi palīdzēt ES dalībvalstīm atgūties no Covid-19 pandēmijas ekonomiskās un sociālās ietekmes.
NKI atruna	Paziņojums par izmaiņām, kas nepieciešamas kādā no metodikas aspektiem, ko dalībvalsts piemēro NKI rādītāju apkopošanai.
NKI pašu resurss	ES pašu resursi, ko tieši maksā dalībvalstis, pamatojoties uz to relatīvo labklājību, kuru mēra pēc nacionālā kopienākuma. Atšķiras atkarībā no summas, kas vajadzīga, lai līdzsvarotu budžeta ieņēmumu daļu.
NKI uzskaitījums	NKI aprēķināšanā izmantoto procedūru, statistikas datu un citu elementu saraksts.
Norēķins	Atlikuma izmaksāšana dalībvalstij vai līdzekļu atgūšana no tās, lai slēgtu ES programmu.
Nosacītā pieeja	Komisijas izmantotā pieeja, saskaņā ar kuru ES iemaksas vairāku līdzekļu devēju projektos tiek apvienotas ar citu līdzekļu devēju iemaksām un nav paredzētas konkrētiem izdevumu posteņiem.
“Omnibusa regula”	Finanšu regulas 2018. gada redakcija, ar ko groza un vienkāršo ES finanšu noteikumus un budžeta pārvaldību.

Termins	Paskaidrojums
Ortofotogrāfija	Aerofotogrāfija, kas kompensē pacēlumu, slīpumu un virsmas topogrāfiju nolūkā saskaņot attāluma mērījumus.
Pagaidu mehānisms	Instruments, ar kuru nodrošina finansējuma nepārtrauktību, kad notiek pāreja no vienas ES finansēšanas shēmas uz citu.
Pamata maksājuma shēma (PMS)	ES lauksaimniecības shēma, saskaņā ar kuru tiek veikti maksājumi lauksaimniekiem, pamatojoties uz attiecināmām zemes platībām.
Papildināmība	Princips, saskaņā ar kuru ES finansējumam, īpaši ESI fondu finansējumam, ir jāpapildina valstu izdevumi, nevis tie jāaizstāj.
Pareiza finanšu pārvaldība	Līdzekļu pārvaldība saskaņā ar saimnieciskuma, lietderības un efektivitātes principiem.
Pareizība / likumība un pareizība	Apmērs, kādā darījums vai darbība atbilst piemērojamam regulējumam un jebkurām citām līgumiskām saistībām.
<i>Pari-passu</i>	Princips, saskaņā ar kuru maksātnespējas procesā aktīvus, kas atlikuši sadalei starp nenodrošinātajiem kreditoriem, sadala proporcionāli attiecībā pret parādiem, kas pienākas katram kreditoram.
Partnerības nolīgums (PN)	Nolīgums starp Komisiju un dalībvalsti vai trešo(-ām) valsti(-īm) saistībā ar ES izdevumu programmu, kurā noteikti, piemēram, stratēģiskie plāni, investīciju prioritātes vai tirdzniecības vai attīstības palīdzības sniegšanas nosacījumi.
Pašu resursi	Līdzekļi, ar kuriem finansē ES budžetu.
Pašu resursi, kuru pamatā ir pievienotās vērtības nodoklis / PVN pašu resursi	ES pašu resursi, kurus veido noteikta daļa (piesaistīšanas likme) no PVN, ko iekasē katra dalībvalsts.

Termins	Paskaidrojums
Pašu resurss, kas pamatojas uz neregistrēta izlietotā plastmasas iepakojuma daudzumu	ES pašu resurss, kuru veido noteikta naudas vērtība, ko piemēro katras dalībvalsts radītajam neregistrētam izlietotā plastmasas iepakojuma svaram.
Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds (AMIF)	ES fonds, no kura atbalsta dalībvalstīm kopējas patvēruma un migrācijas politikas izstrādi, tostarp pasākumus migrācijas pārvaldības uzlabošanai.
Patvērums	Aizsardzība, ko valsts piešķir citai valsts personām, kuras bēg no vajāšanas vai nopietna apdraudējuma.
Pārkāpuma procedūra	Procedūra, ar kuru Komisija vēršas pret ES dalībvalsti, kas nepilda saistības saskaņā ar ES tiesību aktiem.
Pārkāpums	ES (vai attiecīgās valsts) noteikumu vai līgumsaistību pārkāpums.
Pārmitināšana	Bēgļu pārvietošana no valsts, kurā viņi ir iesnieguši patvēruma pieteikumu, uz citu valsti, kas ir piekritusi viņus uzņemt un beigās piešķirt viņiem pastāvīgās uzturēšanās atļauju.
Pārnesums	Neizlietoto budžeta apropriāciju pārvešana no viena finanšu gada uz nākamo, ja ir ievēroti zināmi nosacījumi.
Pēcizlaišanas muitas pārbaudes / kontrole pēc preču izlaišanas	Muitas pārbaudes, ko piemēro pēc tam, kad muitas dienesti ir izlaiduši preces.
Piesaistīšana	Ekonomiskā ietekme, kuras dēļ valdības izdevumu pieaugums izraisa privāto ieguldījumu palielināšanos un izaugsmi.
Piešķirtie ieņēmumi	ES budžetā iemaksāti līdzekļi, kas nāk no Finanšu regulas 21. pantā uzskaitītajiem avotiem un ko var izmantot tikai noteiktam mērķim.
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	Netiešs patēriņa nodoklis par preču ražošanu un izplatīšanu un pakalpojumu sniegšanu. Šo nodokli beigās sedz galapatērētājs.

Termins	Paskaidrojums
“Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības” (CERV)	Programma, kas aizsargā un veicina personu tiesības un vērtības un veicina demokrātisku līdzdalību, it īpaši atbalstot nevalstiskās organizācijas.
Pirkjspēja	Noteiktas naudas summas vērtība, kas izteikta kā preču un pakalpojumu daudzums, kādu par to var iegādāties.
Pilāru novērtējums	Komisijas novērtējums par noteikumiem un procedūrām, ko piemēro netiešajā pārvaldībā, lai nodrošinātu ES finanšu interešu aizsardzību tādā pašā līmenī kā tiešās pārvaldības gadījumā.
Platforma “Stratēģiskās tehnoloģijas Eiropai” (STEP)	ES instruments rūpniecības atbalstam un investīciju veicināšanai kritiski svarīgās tehnoloģijās.
Plānošanas periods	Periods, kurā plāno un īsteno ES izdevumu programmu.
Potenciālās kandidātvalstis	Valsts vai teritorija, kurai ir skaidras izredzes pievienoties ES nākotnē, bet kurai vēl nav piešķirts kandidātvalsts statuss.
Priekšfinansējuma dzēšana	Process, kurā Komisija pieņem priekšfinansētos izdevumus un nosaka, cik daudz finansējuma vēl ir jāizmaksā atbalsta saņēmējam.
Priekšfinansējuma maksājums	Naudas avanss, ar kuru noteiktā laika posmā finansē noteiktas darbības.
Prioritārais virziens	Viens no darbības programmas galvenajiem mērķiem, kas sadalīts vienā vai vairākās investīciju prioritātēs.
Prioritārā joma	Otrā līmeņa ES lauku attīstības prioritāte.
Programma	Līdzekļi, ar ko tiek sasniegti konkrēti ES politikas mērķi, parasti izmantojot līdzfinansētus projektus.
Programma “ES – veselībai”	ES veselības rīcības plāns 2021.–2027. gadam.

Termins	Paskaidrojums
Programmas aplēse	Partnervalsts izstrādāts un Eiropas Komisijas apstiprināts dokuments, kurā ir aprakstīts veicamais sadarbības vai attīstības darbs un vajadzīgie finanšu, personāla un materiālie resursi.
Programmas pārskats (PP)	Komisijas pieprasīto darbības aproprāciju pamatojums katrai izdevumu programmai gada budžeta projektā, pamatojoties uz izpildi iepriekšējos gados, ko mēra, izmantojot rādītājus.
Programmas valstis ("Erasmus+")	ES dalībvalstis, Ziemeļmaķedonija, Islande, Lihtenšteina, Norvēģija, Serbija un Turcija.
Programmu darbības rezultātu pārskats (PPO)	Gada pārvaldības un snieguma ziņojuma pielikums, kurā apkopoti visi programmu pārskati, tostarp atlasīti programmu rādītāji.
Programmu iestādes	Kopīgs apzīmējums vadošajām, sertifikācijas un revīzijas iestādēm kohēzijas izdevumu jomā.
Programmu snieguma pārskats (PPS)	Gada pārvaldības un snieguma ziņojuma pielikums, kurā sniegts pārskats par visu 2021.–2027. gada periodam izveidoto ES izdevumu programmu īstenošanu un sniegumu.
Publiskais iepirkums	Preces, būvdarbi vai pakalpojumi, ko iegādājas publiskā sektora iestādes vai struktūras.
PVN atruna	Atruna par to, kā dalībvalsts aprēķina savus PVN pašu resursus.
PVN bāze / PVN novērtējuma bāze	Kopējā preču un pakalpojumu vērtība, kam piemēro PVN.
PVN piesaistīšanas likme	Procentuālā daļa, ko piemēro katras dalībvalsts PVN aprēķina bāzei, lai aprēķinātu PVN pašu resursus.
"Radošā Eiropa"	ES programma kultūras un radošo nozaru atbalstam.

Termins	Paskaidrojums
<i>REACT-EU</i>	Programma “ <i>NextGenerationEU</i> ”, kas nodrošina papildu finansējumu esošajām kohēzijas politikas programmām, lai atbalstītu krīzes atveseļošanu, vienlaikus veicinot zaļo un digitālo pārveidi.
<i>REPowerEU</i>	ES iniciatīva, kuras mērķis ir izbeigt atkarību no fosilā kurināmā, dažādot energoapgādi un paātrināt pāreju uz tīru enerģiju.
Reprezentatīvs kļūdu īpatsvars	Datu kopā noteikta statistiska kļūdu līmeņa aplēse, kuras pamatā ir šīs datu kopas reprezentatīvas darījumu izlases pārbaude.
Revīzijas iestāde (RI)	Neatkarīga valsts struktūrvienība, kas atbild par ES izdevumu programmu sistēmu un darbību revīziju.
Revīzijas taka / revīzijas [darba] izsekojamība	Grāmatvedības vai administratīvajā sistēmā reģistrēta datu aprīte, kas ļauj izsekot atsevišķiem darījumiem.
Rezerve solidaritātei un palīdzībai ārkārtas gadījumos (<i>SEAR</i>)	ES īpašais instruments reaģēšanai uz ārkārtas situācijām, ko izraisījušas lielas dabas katastrofas, sabiedrības veselības krīzes un bruņoti konflikti.
Rezultāta rādītājs	Izmērāms mainīgais, kas sniedz informāciju par to, kāda ir atbalstīto projektu tūlītējā ietekme uz mērķgrupu.
Rio marķieris	ESAO noteikts rādītājs tam, cik lielā mērā darbība veicina Riodežaneiro konvenciju mērķu sasniegšanu.
Robežu pārvaldības un vīzu instruments (<i>BMVI</i>)	Daļa no Integrētas robežu pārvaldības fonda, ar ko atbalsta ES ārējo robežu pārvaldību, atvieglojot likumīgu ceļošanu un novēršot migrācijas un drošības riskus.
Saimnieciskās darbības rezultāts	ES konsolidētajos pārskatos norādītais ieņēmumu un izdevumu starpības gada rezultāts.
Saimnieciskums	Tas nozīmē, ka resursi ir jādara pieejami noteiktā laikā, pienācīgā apjomā un kvalitātē un par labāko cenu.

Termins	Paskaidrojums
Saistību apropriācija	Gadam noteikts maksimālais to summu apjoms, kas ES budžetā ir pieejamas konkrētiem izdevumu posteņiem.
Saistību atcelšana	Darbība, ar kuru Komisija atceļ visas neizpildītās budžeta saistības vai to daļu.
Saistītais atbalsts	ES maksājumi lauksaimniekiem par noteiktu produktu ražošanu.
Sarunu sadaļa	Viena no <i>acquis</i> galvenajām jomām pievienošanās sarunās ar kandidātvalstīm.
Savienības civilās aizsardzības mehānisms (<i>rescEU</i>)	Sistēma koordinācijas un sadarbības stiprināšanai starp ES un tās dalībvalstīm dabas un cilvēka izraisītu katastrofu novēršanā, sagatavošanā un reaģēšanā uz tām.
Savienības Muitas kodekss	ES galvenais tiesību akts muitas jomā.
Savienības rīcība	Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda kontekstā – projekts, kurā iesaistītas vairākas dalībvalstis vai kurš ir īpaši ES interesēs.
Savstarpēja izmantojamība	Sistēmas spēja sazināties un strādāt ar citām sistēmām, tostarp apmainoties ar datiem.
Savstarpējā atbilstība	Mehānisms, saskaņā ar kuru maksājumi lauksaimniekiem ir atkarīgi no tā, vai viņi ievēro prasības attiecībā uz vidi, pārtikas nekaitīgumu, dzīvnieku veselību un labturību un zemes apsaimniekošanu.
Sekundārā pārdošana	Akciju pārdošana, ko veic esošs akciju turētājs jaunam ieguldītājam, nemainot uzņēmuma vispārējās īpašumtiesības.
Sensitīvs amats	Amats, kas saistīts ar ievērojamu autonomijas vai izpildvaras apjomu un ko varētu ļaunprātīgi izmantot personīga finansiāla vai cita labuma gūšanai.

Termins	Paskaidrojums
Sertifikācijas iestāde	Dalībvalsts izraudzīta iestāde, kuras uzdevums ir sertificēt jeb apliecināt izdevumu deklarāciju un maksājumu pieprasījumu precizitāti un atbilstību.
Sertifikācijas struktūra	Lauksaimniecības izdevumu kontekstā sertifikācijas struktūra ir dalībvalsts izraudzīta publiska vai privāta struktūra, kurai uzdots sertificēt akreditētas maksājumu aģentūras gada pārskatu ticamību un pakārtoto darījumu likumību un pareizību.
Skaitļos izsakāma kļūda	Darījumu pārbažu rezultātu ziņojumā tā ir ERP izmantotā klasifikācija gadījumiem, kad kļūdainā darījuma summu var aprēķināt.
Slēgšana	ES programmas vai fonda finansiāla noslēgšana, samaksājot dalībvalstij vai citai saņēmējvalstij atlikumu vai atgūstot no tās līdzekļus.
Slēgta iepirkuma procedūra	Publiskā iepirkuma procedūra, kurā var piedalīties tikai izraudzīti pretendenti.
Sniegums	Rādītājs, kas parāda, cik labi ar ES finansētu darbību, projektu vai programmu ir sasniegti attiecīgie mērķi un nodrošināta līdzekļu atdeve.
Starpdienestu apspriede	Formāla procedūra, kuras ietvaros Komisijas struktūrvienība lūdz citu struktūrvienību konsultācijas vai atzinumu par kādu priekšlikumu.
Starpniekstruktūra	Publiska vai privāta struktūra, kas pārvalda ES līdzekļus vadošās iestādes atbildībā vai tās vārdā.
Starposma maksājums	Maksājums saskaņā ar ES projektu vai programmu, ko veic, tiklīdz atbalsta saņēmējs ir sasniedzis līgumā vai dotācijas nolīgumā noteikto atskaites punktu.

Termins	Paskaidrojums
Starptautiskais eksperimentālais kodoltermiskais reaktors (<i>ITER</i>)	Starptautisks pētniecības projekts, kas tiek īstenots kā partnerība starp ES un dažādām valstīm, lai demonstrētu pilna mēroga kodolsintēzes reaktora zinātnisko un tehnoloģisko īstenojamību.
Starptautiskā Jūras pētniecības padome (<i>ICES</i>)	Starptautisku jūras zinātnes organizācija, kas darbojas, lai veicinātu zinātnisko izpratni par jūru un okeānu stāvokli un ilgtspējīgu izmantošanu un dalītos ar šo izpratni.
Starptautiskie revīzijas standarti (<i>ISA</i>)	Starptautiskās Grāmatvežu federācijas izdotie finanšu revīzijas standarti.
Statistikās izlases veidošana	Statistikā balstīta izlases veidošanas jeb atlasēšanas paņēmiens, ko izmanto revīzijas pārbaudēs, lai iegūtu reprezentatīvus rezultātus.
Statistiski reprezentatīva izlase	Statistikas paņēmienu izmantošana tādas izlases veidošanai, kas atspoguļo attiecīgās datu kopas iezīmes.
Stratēģija "Eiropa 2020"	Eiropas Savienības desmit gadu stratēģija, kura sāka 2010. gadā un kuras mērķis ir veicināt izaugsmi un radīt darbvietas.
Stratifikācija	Izlases veidošanas metode, kas ietver populācijas sadalīšanu mazākās apakšgrupās ar kopīgām īpašībām (slānis).
Stresa tests	Simulācija nolūkā izvērtēt finanšu iestādes spēju pārvarēt dažādus krīzes scenārijus.
Štatu saraksts	Maksimālais pieejamo amatu vietu skaits atbilstoši darba kategorijām un atalgojuma pakāpēm ES iestādē vai struktūrā.
Taisnīgas pārkārtošanās fonds (TPF)	ES fonds, no kura atbalsta kopienas un reģionus, kurus finansiāli visvairāk skar pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku.
Taisnīgas pārkārtošanās mehānisms (<i>JMT</i>)	ES instruments, kas veicina pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku un atbalsta kopienas un reģionus, kurus pārkārtošanās finansiāli skar visvairāk.

Termins	Paskaidrojums
Tehniskā palīdzība	Finansiāls atbalsts, ar kuru palīdzēt ieinteresētajām personām īstenot ES finansētas programmas un projektus.
Ticamības apliecināšanas uzdevums	Revīzijas veids, kura rezultātā tiek sniegts atzinums par revīzijas priekšmetu, piemēram, par finanšu pārskatu kopuma ticamību vai darījumu pareizību.
Ticamības deklarācija	Komisijas ģenerāldirektora gada darbības pārskatā sniegta deklarācija par pārskatu pilnīgumu un pareizību, pakārtoto darījumu likumību un pareizību, iekšējās kontroles sistēmu darbību un pareizas finanšu pārvaldības principu ievērošanu.
Ticamības deklarācija (SoA)	ERP gada pārskatā iekļauta deklarācija, kurā sniegti ERP revīzijas atzinumi par ES pārskatu ticamību un tiem pakārtoto darījumu pareizību.
Ticamības intervāls	Izlases pārbaudē iegūto rezultātu precizitātes statistisks mērījums, ko izmanto, aplēšot kļūdu īpatsvaru.
Tiešais atbalsts / tiešais maksājums	Atbalsta maksājumi, galvenokārt ar platību saistīts atbalsts, ko no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda tieši izmaksā lauksaimniekiem.
Tiešā pārvaldība	Kārtība, saskaņā ar kuru ES līdzekļus vai programmu pārvalda tikai Komisija pretstatā dalītajai vai netiešajai pārvaldībai.
Tiešās izmaksas	Izdevumi, kas radušies atbalsta saņēmējam un kas ir īpaši saistīti ar kādu ES projektu vai darbību.
Tirgus pasākums	Publiska intervence lauksaimniecības tirgū, ko veic, lai mazinātu cenu krituma un strukturālu grūtību ietekmi, sniedzot atbalstu konkrētām nozarēm (piem., augļu un dārzeņu nozarei, vīna ražošanai, skolu piena programmai).

Termins	Paskaidrojums
TPR neatrisinātie jautājumi	Komisijas formulēta atruna par tradicionālo pašu resursu datiem dalībvalsts ieņēmumu pārskatos.
Tradicionālie pašu resursi (TPR)	ES ieņēmumi, ko iekasē no muitas nodokļiem un cukura nodevām.
Transversāla atruna	NKI atrunas veids saistībā ar transversālu jautājumu, kur vajadzīga dalībvalstu pieņemto risinājumu salīdzinoša analīze.
Trasta fonds "Bêkou"	ES trasta fonds Centrālāfrikas Republikas stabilizācijas un atjaunošanas atbalstam.
Tvērums ierobežojumi	Revīzijas ziņojumā norādītās jomas, kurās revidents nav varējis izdarīt secinājumus un kuras tādēļ nav iekļautas revīzijas atzinumā.
Uz profesionālo spriedumu balstīta izlases veidošana	Pretstatā statistiskajai izlases veidošanai tā ir procedūra, ar kuru revidents pēc saviem ieskatiem un saskaņā ar iepriekš noteiktiem kritērijiem revīzijas pārbaudei atlasa posteņus no datu kopas.
Uzkrājumi	Grāmatvedības termins, ar kuru apzīmē bilancē iekļautu labāko aplēsi par iespējamām nākotnes saistībām ar nenoteiktu termiņu vai par nenoteiktu summu.
Uzkrājumu grāmatvedība	Grāmatvedības pieeja, ar kuru atzīst ienākumus, kad tie ir nopelnīti (nevis saņemti), un izdevumus, kad tie rodas (nevis ir samaksāti).
Uzkrājumu likme	Atļauto finanšu saistību procentuālā daļa, kas jāatspoguļo kā uzkrājums.
Uzraudzības pārbaudes un novērtējuma process (SREP)	ECB tiešā uzraudzībā esošo lielo banku gada riska novērtējums attiecībā uz četriem kritērijiem: uzņēmējdarbības modelis, pārvaldība un risks, kapitāls un likviditāte.
Vadošā iestāde (VI)	Valsts, reģionāla vai vietēja publiska vai privāta iestāde, kuru dalībvalsts iecēlusi ES finansētas programmas pārvaldībai.

Termins	Paskaidrojums
Valsts atbalsts	Tiešs vai netiešs valdības atbalsts uzņēmumam vai organizācijai, kas tiem dod priekšrocības salīdzinājumā ar konkurentiem.
Valsts attīstību veicinoša banka vai iestāde	Finanšu iestāde, ko valdība izveidojusi, lai nodrošinātu finansējumu ekonomikas attīstībai.
Valsts koordinācijas centrs (VKC)	Struktūra, kas koordinē dalībvalstu robežu uzraudzības iestāžu darbības un kalpo kā centrs informācijas apmaiņai to starpā un ar <i>Frontex</i> .
Vienības izmaksu standarta likme	Iepriekš noteikta cena konkrētam darbību, ieguldījumu, iznākumu vai rezultātu daudzumam.
Vienkāršota izmaksu iespēja (VII)	Pieeja, ar kuru dotācijas summu nosaka, izmantojot tādas metodes kā vienības standarta izmaksas, fiksētas summas finansējums un vienreizējie maksājumi, nevis ņemot vērā atbalsta saņēmējam faktiski radušās izmaksas. Šīs pieejas mērķis ir samazināt administratīvo slogu.
Vienota revīzija	Kontroles modelis, kura pamatā ir ideja, ka efektivitātes labad katram kontroles līmenim jābalstās uz iepriekšējā līmeņa darbu, ar nosacījumu, ka darbs ir uzticams un precīzs.
Vienotais rezerves instruments	ES īpašais instruments, kas ļauj budžetā iekļaut iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas vai – kā galējo līdzekli – apropriācijas no kārtējā gada un turpmākajiem gadiem.
Vienotā platībmaksājuma shēma (VPMS)	Ar platību saistīta lauksaimniecības maksājumu shēma, ko pārejas posmā piemēro desmit dalībvalstīs. Saskaņā ar šo shēmu lauksaimnieki saņem standartizētu atbalsta summu par vienu hektāru. Pārējās dalībvalstīs piemēro pamatmaksājumu shēmu.

Termins	Paskaidrojums
Vienotā riska pārvaldības sistēma (CRMF)	Dalībvalstu muitas kontroles sistēma, kuras pamatā ir riska informācijas apmaiņa un analīze starp muitas administrācijas iestādēm.
Vispārējais nosacītības režīms	Sistēma, saskaņā ar kuru dalībvalstij ir jāievēro tiesiskuma princips, lai saņemtu ES finansējumu.
Vispārējā grupu atbrīvojuma regula (VGAR)	ES regula, kas atļauj noteiktus valsts atbalsta pasākumu veidus, par kuriem nav jāziņo Komisijai.
Zaļināšana	Klimatam un videi labvēlīgu lauksaimniecības prakses veidu pieņemšana. Parasti izmanto arī attiecīgās ES atbalsta shēmas apzīmēšanai.
Zemes gabalu identifikācijas sistēma (ZGIS)	Dalībvalstu lauksaimniecības zemes datubāze, ko izmanto, izmaksājot kopējās lauksaimniecības politikas tiešo atbalstu un veicot lauksaimnieku pieprasījumu attiecināmības pārbaudes.
Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komiteja (ZZTEK)	Ekspertu grupa, ko iecēlusi Komisija, lai palīdzētu īstenot kopējo zivsaimniecības politiku.
Zvejas noslodze	Zvejas ietekme uz zivju populācijām.